

LALE MÜLDÜR POETİKASININ ESTETİK PROBLEMLERİ

Öz: Lale Müldür, yaşadığı çağın retorik sancılarını derinden hisseden bir şair olarak, bir yandan güncelle bağını kesmezken; diğer yandan geleneğe ait gösterge alanından da kopmaz. Onun şiiri daha ziyade postmodern bir görüngü dünyasına sahiptir. Geleneğe ait şiir dilinde kullandığı kaynaklar, bir sonuca veya poetik anlamda bir yargıya ulaşma endişesi taşımaz. Müldür'ün asıl gayesi retoriği, şiir dilinde daha fazla hâkim kılmak ve hermetik bağlamda genişletilebilir mânâ arayışını dil-anlam merkezli arayışlara çevirebilmektir. Dolayısıyla Türk şiirinde özgün bir sese sahip olan Lale Müldür poetikası, temsil ettiği şiir özellikleri ve şair mizacıyla bu çağın anlam dünyasında uzun soluklu bir poetikanın örneğini verir.

Anahtar Kelimeler: Şiir, Postmodernizm, Gelenek, Felsefe, Estetik.

The Aesthetic Problem of Lale Muldur's Poetika

Abstract: While Lale Müldür, as a poet deeply feeling the rhetorical pains of her age, does not cut her ties with the contemporary, she does not draw away from the indicator of the tradition. Her poetry has a more postmodern appearance. The sources used in the poetic language of tradition do not concern reaching a conclusion or a poetic judgment. Muldur's main goal is to make the rhetoric in poetic language more dominant and to turn the search for expandable meaning in hermetic context into language-meaning-centered search. Thus, Lale Muldur's poetics, which has a unique voice in Turkish poetry, gives the example of a long-term poetics in the meaning world of this age with the poetic features and the poetic nature it represents.

Keywords: Poetry, Postmodernism, Tradition, Philosophy, Aesthetics.

TÜRK LÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
52. SAYI / VOLUME
2022-GÜZ / AUTUMN

Sorumlu Yazar
Corresponding Author

Doç. Dr. Adem POLAT

Ankara Hacı Bayram Veli Üni.
Edebiyat Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.

adem.polat@hbv.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0710-0421

Gönderim Tarihi

Received
16.11.2022

Kabul Tarihi

Accepted
24.11.2022

Atf

Citation

Polat, Adem. "Lale Müldür Poetikasının Estetik Problemleri." *Türklük Bilimi Araştırmaları*, no. 52, 2022, ss. 155-161.

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

Giriş

Hayatı doğrudan anlamlandırılabilir hâle getirmek, insan bilimleri için her zaman beklenen bir amaç olmayabilir. İşte bu noktada var olmanın sancısıyla sanatın gölgesinde ve retorik bir adım eşiğinde, işe yarayabilecek felsefi endişelerle sınırlanmayarak melankoli, ironi ve hayat karşısında oynanan oyunu hesaplaşılabilecek dürtülerle şekillendirmek, bir şeyleri yoluna koymanın en zor yanını oluşturur. Ve şiiriyet ekseninde bile olsa tuhaflığı tanımlamak bazen zordur. Lâle Müldür böyle bir karmaşada şairin yüklendiği veya bozduğu karışıklığı kuşatan bir şairdir.

Çağdaş Türk şiiri bakımından mühim olan nokta, retorik genişletilebilir alanına, dilsel içerik fragmanlarından, ironi ve melankoli gibi varoluşsal kökenleri ısrarla eşleyen farkındalıklara kadar pek çok algılama biçimlerinin sanata ve retoriğe eşlik etmesidir. Dolayısıyla sanatsal ürünlerin postmodern evrede ne tür izleklerle okunacağı sorusu, üzerine yoğunlaşacağımız öncelikli bir eleştiri problemidir. Ve Lâle Müldür'ün şiirinin eleştiri sınırlarında, tarihsel olarak münasebet kurduğu en yakın edebî gelenek İkinci Yeni ve devamındaki her biri kendi içinde poetik ayrışmaya uğramış 70-80'li yılların şair kuşağı, söz konusu şairin poetikasının dayandığı kaynakların devir için yürürlükteki hangi sanat ölçütleriyle temas hâlinde olduğuna ilişkin poetik bir portatif olarak algılanabilir.

Lâle Müldür, işte bu problemler bağlamında çağının popüler verileri dik-kate alınarak anlamlandırılma zorunluluğu olan bir sanatkârdır. Müldür'ün şiir adına takındığı tavır, elbette kolayca poetik teorilerle tarif edilebilir durumda değildir. Fakat şairin sahip olduğu dil malzemesi, dünya görüşü ve epistemolojik argümanlar, postmodern çağın etkili kavramlarını belirli bir ölçüt dâhilinde mukayese etmeyi gerekli kılmaktadır. Bu mukayese ironi, melankoli ve dile en kolay yüklenebilen imge dünyası bakımından bir yol haritasının Müldür şiiri adına postmodern kaynaklarını verebilir. Ama bu, her zaman doğruluk sağlaması yapılabilecek bir şey değildir; çünkü “Derrida için, kaybedilmiş hiçbir köken, doğan hiç bir yol işareti, belirli hiçbir anlam yoktur. Sadece gösterilenlerin metindeki sonsuz oyunu vardır” (Hollinger 146). Sabit kavramların kendi hesabına olgular dünyasına ilişkin bir şeyler anlatması, Müldür şiirinin hayat karşısında gösterdiği reaksiyon bağlamında, bizi yine Müldür'ün dil oyunlarına ve postmodern referans kaynakları olan kural tanımaz başkaldırlara götürmektedir.

Modern olanın bir diyalektiği olarak postmodernizmin metafizik yerine ironiyi ve belirli bir amaç/gaye yerine ise oyunu (Connor 161) koyması, Müldür şiirinin sözünü ettiğimiz çağa ait yürürlükteki kuramlar bağlamında, kendi anlam dünyasını oluşturan sonsuz oyunlarla poetik bir fantezinin sınırlarını belirlemiştir. Bu aynı zamanda pragmatik beklentileri olmayan bir sitilin aykırılışması ve kırılmasını da temellendirir niteliktedir. Wittgenstein'in dediği gibi “bu oyunu oynamayan bu kavrama sahip değildir” (Soykan 474). Dolayısıyla Müldür şiiri, kendi işaretleri ile kodlanmış ve kimi zaman öznel kaynağın tutarlılığından dahi kuralları ve bizatihi mızıkçılığı bile kendine ait bir poetik üslupla modern Türk şiirinde farklı bir sesin ve stilin temsiliyetini vermektedir. Burada belki de dikkate değer olan nokta öncülerin sanat adına takındıkları radikal tavırdan hareketle katmanlaşmış ve bir o kadar sıkıcı hâle gelen edebî geleneğin halkalarının marjinal şekilde

kırılmasıdır. Dolayısıyla Müldür, kendi yol haritasını oluştururken hepten geleneğin inkârının yerine, yeni bir dilsellik bağlamında, bilineni yeniden başka türlü anlatmanın yahut yeniden kurmanın şairi olmuştur. İmge, metafor ve metonimi dünyasına ilişkin bir oyun mantığı ise; işte modern bir çizginin verdiği sıkıcılıktan postmodern evreye geçiş esnasındaki şiirsel çoğalmanın bir şeklidir.

Fakat Müldür adına söylenen şarkı, Orfeus'un parçalanışında (Connor 159-160) olduğu gibi tehlikeli bir siyah melankoli ile söylenmeye devam eden bir şarkıdır. Şartları tam olarak olgunlaşmamış modern çağda icra edilen şiir anlayışlarının ürünü olarak çökme, çözünme ve bozma/anlam yitimi üzerine inşa edilmiş oyunlar yığnında, melankoli gibi ironiyi de temel bir yapı söküm/deconstruction argümanına dönüştürmesi yine Müldür açısından önceden tahmin edilemeyen ve kolayca toparlanamayan bir durumdur. "Zaten ironinin yeri, kendi koyduğu ikilemi biçimin yüceliği içinde gidip gelmenin dışında bir karara bağlamayan ya da çizmeyen, estetik ve estetikleştirici bilinç değil midir?" (Wilde 40). Sözün başladığı ve bittiği yerdeki kırılma, bazen tek başına da anlamsız nitelikler barındırır da yine ortaya çıkan ürün noktasında yeninin tehlikeli ve yıkıcı hamlelerini bünyesinde hazır bekletir. Müldür dil dünyası için âdeta bir yıkım niteliğinde şöyle konuşur:

(...)
*Wittgenstein der ki aslan
konuşsaydı hiçbir şey anlatamazdı.
Yağmurda onun gibi sanki.
Diyor
Üç defa yağmur yağmur!
"Yağmur Yağmur Yağmur"
Diyor
Yağmur her şeyin kendisidir.
Diyorum
Ve yağmur konuşsaydı
Wittgenstein'in aslanı gibi olurdu (Ultra-zoneda Ultrason 235.).*

Dikkat edilecek olursa; 'Aslan' ve 'yağmur' arasındaki kurgulanan anti-gösterge yani bağımsızlık sadece sezdirim yoluyla şiir diline taşınmış bir imkânsız metoniminin retoriği genişletme kaygısıyla şekillenmiştir. İşte bu bağlamda Lâle Müldür'ün şiir anlayışını söz konusu postmodern göstergelerle belirli bir temel üzerine oturtmak, şiir adına sahip olunan 'ethos'un teorik ve moral kriterler bakımından bir değer ve yahut önem içerip içermemesi konusunu da gündeme almamıza neden olmaktadır. Yeninin inşası noktasında bu, hem göstergebilimsel hem de hermeneutik açıdan tehlikeli bir kopuştur. Çağına ve zamanına ait her normatife ve kıymete kendinden bir iz bırakmak adına temellerle oynamak olan bu tarz sanat hamleleri, sağlam ve iğneleyici bir dili de kendinde hazır hâle getirmelidir. Yine bunun yanı sıra Müldür'ün var olan dünyanın teorik, idealist ve moral kalıplarına fazla müdahale etmekten çekinen poetik göndermeleri, tutucu ve statik bir ideoloji örgüsünün sınırlarına da yaklaşmak istemez. Ama diğer yandan şiir sanatı için özgün sayılabilecek bir tarzla kendi namına bir şeyler söyleme ayrıcalığını kendinde gören bir anlayışla yeni şeylerden vurucu imgelerle bahsetmenin başka bir yanını

belirler. Aynı zamanda çağın popüler poetik dil seçeneklerini de ters yüz etmektedir bu yapılan:

*Bir dili anlamak için /Başka bir dile bakı yoruz
Bir şiiri anlamak için /Başka bir şiire (Müldür, Anemon Toplu Şiirler 110).*

Klasik okuma kuramları ve bakış açılarına yönelik böylesine bir sökme, Müldür şiiri adına açık bir uzaklaşma ve sabit yerleşikleri terk etmedir. Şiirin belirli bakış açılarından arındırılması, sanatkâr için yeni olanın öncü/avangart sancıları sayılabilir. Denilebilir ki bir bakıma yapılan, şiir sanatına güdümlü anlam ve sembolik dil bağlamalarını tahrip etmektir. Karşılıklı bu kuralsızlık Saussure'ün anti-hümanist dil sistemindeki vurguları da hatırlatır.

*yok sayıyorsun sözlerimi ve bir eylül yağmuru gibi uzaklara
kara bir tülün ardındasın hep ve aynalı geçitlerde kendine
tedirgin kımlularla uyanıyorsun ve gizli haritalar gibi
hep bir yaşam taşı sendeymiş gibi ve ben hiç ama hiç anlamayarak
(Müldür, Anemon Toplu Şiirler 62).*

Kırk bir aynadan kendine bakmaya benzeyen bu durum, insanı Müldür dizelerinde dipten gelen çılgınlıkların kelimele yüklenişleriyle, dili köklerinden saran derin bir anlam yitimi sorusu ile baş başa bırakır. Dil, Müldür'ün denetlenemeyen us ve mantık üstü sesinin yaşam karşısındaki en somut ve olgusal bağlantısıdır. Bu durum ontolojik olarak âdeta birebir yaşayan insanı tarif eder. İşte Vico'nun deyişiyle “insani dil bilginin yalnızca taşıyıcısı ve tahrif edicisi değil, aksine onun oluşturucusu ve ortamıdır” (Brown 222). Elbette Müldür şiirinin dile getirilen varlık tecrübelerine ilişkin bu denli esnek kurallara hapsedilişi, kontrolsüzlüğün yıpratmış bilincin dil ve şiiriyet merkezli oyunlar ve insani göstergelerle kendine özgü ağır bir melankolinin sarmaladığı radikal imkânları doğurmuştur. Şair için dile getirilemeyen tuhaflığı, duygu ve fikir dünyasının dilsel olanaklar doğrultusunda, metafizik verileri söylemleştiren ilham/inspiration kaynaklarını vurgular cinstendir. Bu bir yanıla Rimbaud'nun ‘kendini kâhinleştirmek’ söyleminden hareketle Müldür'de tuhaflığı kullanılabilir hale getirmektedir. İşte Müldür şiirinin bir üst dil kaygısı olarak şekillenmiş retorik etkisi de burada açığa çıkmaktadır.

*Biliyor musunuz bir şey oluyor burada. Garip bir şey.
Bulanık bir suda yokoluş gibi
Gözlerimde beyaz kelekler uçuşuyor ve beni kendime getiriyorlar
yavaşa beyaz odalarda ... (Anemon Toplu Şiirler 96).*

Yine postmodern göstergeler noktasında Lâle Müldür'de öne çıkan en önemli izlek olan melankoli, şairin yaşam karşısındaki tepkisinin doğal sığınağıdır. Fark edilemeyen hesaplaşmalarla dillenen ve çoğu zaman, zamanı gelinceye kadar esrarengiz şekilde geriye çekilmenin önemli bir algılayışıdır. Nihilist eğilimin ölümcül donduruculuğundan hareket edip, Heidegger'in deyişiyle ‘varlığı içten vuran’ silikleştirici bir etkinin hatta felç olmanın hareketsizliğidir. Ama Müldür şiirine umutsuzluk ekseninde yoğrulmuş bir nihilizmden ziyade, ‘yaşama hastalığı’ (Connor 41) tabiriyle melal/spleen kavramını belki Baudelaire'de bulunan karanlık tereddüt kavramı, daha uygun düşmektedir. Çünkü bu durum Baudelaire'de, “varolan dünyanın görsel ve sessel devamlılığına itirazla başlar.

Görsel devamlılıkta şairin tahammül edemediği şeyler, birer sevgi nesnesi durumundaki Baudelaire-dışı dünyanın normal töresel ve siyasal alanlarıdır. Kadın, aile veya toplum dış dünyanın uzantıları olarak tahammülsüzlüğün tetikleyicileridir.” (Polat 149-165) Söz konusu tahammülsüzlük hüznle yoğrulmuş karmaşık bir his olarak Müldür şiirine daha yakın göndermeler yapmaktadır. Varoluşçu felsefenin popüler sanat kaygılarından olan ‘hayatı zehirlemek’ ya da ‘bedbaht etmek’ dediği şey, bu bakımdan 20. yüzyıl sanatkârının santimental yanını göz önüne sermiştir. Müldür’de ise bu bir kenara çekilmektir. Ama şurası kesindir ki bir kenara çekilmek, Müldür için edilgen ve pasif bir tavır değil; aksine şiir dili ile yapılacak yıkıcı bir yapı sökücü savaşın hazırlığıdır ve Müldür’de geriye çekilme sadece taktiksel bir olaydır. Çünkü devrin karanlığı ve karmaşasına verilecek cevap, bir saldırı niteliğinde şiir dilinin olanaklarında saklıdır.

*Her melek zalimdir. Meryem'in ipiyle
bağlı geçen o 13 ay. '13 aylı yıl'
ayırdu bizi nedenini bilmediğim
korkunç melekler. Melankolimin 19. haftasıydı
seni tanıdım. Bir şeyler değişiyormuş gibi
oldu birden. Sanki artık kader denen
o kudurmuş atın önünde sürüklenmiyordum.
Sonra korkunç bir dolu yağdı (Müldür, Anemon Toplu Şiirler 379).*

Böylelikle özgün bir tavır olarak beliren melankoli, Müldür’de aklın rasyonelleştirdiği somut soyut yerleşikleri yerinden kıvıltırmak ister. Derrida’nın “Temelleri ya da başka her hangi biri miti maksatlı ve eleştirel olarak nasıl inşa edebiliriz” (Nelson 301) sorusu bağlamında metafizik düşünce uzantısı ve mitleri de içine alan bu tasavvur, mantık tanımaz yanıyla tıpkı yukarıdaki şiir metninde yer alan ‘melek’ kavramını ‘genişletme’, ‘korkunç’ olma gibi realist ve moral tutarlılıkların çizgisinden çıkarmıştır. Bir yerde mantığı ve pozitivizmi aptalca bulan bu bozma ve sökme, bütün diyalektik dil malzemeleri ile estetik sıçrayışlara devam etmektedir. Modern bir sapma olarak, Picasso’nun *Guernica* görselinde (1937) olduğu gibi yıkımın ve dehşetin resim sanatının sınırları içinde patlayan bir bomba etkisiyle yüzyılların sürüklediği oturmuş algı biçimlerini, melankolinin ansızın bastıran şiddetli yıkıcılığıyla, belki içerikte değil ama nitelikte tanınmayacak suretlere dönüştürmesidir. Müldür ise bu bağlamda ortak varlık-fenomen idrakinde yüzyılların biriktirdiği gerekli ya da gereksiz bütün kalıpları yıkıp yerle bir etmekten çekinmez. Yıkıcı eğilim, sanatkâra ait öznel keyfiyetin doruk noktası olarak varlığa özgü her ne varsa bozulabilir, genişletilebilir ve yıkılabilir hâle getirip, şiirin ince tınısında, moderni anlam itibarıyla yaran bir izleğe dönüştürüp bir başka şekle sokabilir.

*Kara saten bir çarşafa
Altın bir haç çiziyorum senin için
Yokluğunu böyle ifade edebilirim ancak
(Müldür, Anemon Toplu Şiirler 379).*

Şiiriyet ekseni söz konusu olduğunda, ortak varlık idrakinde eğer bir anlam, işaret ya da sembol gerekiyorsa, Müldür, izleri teker teker silmekten yana tavır almıştır. Gerek seküler alana ilişkin imge yapısı, gerekse metafizik uzantılı sem-

bollerin hiçbiri yerli yerinde değildir. Semboller, şiir altyapısı için muhteva özellikleri barındıran ve nerede ne zaman gülümseyeceği belli olmayan birer figüratif; kuvvetle muhtemel içselleşmiş sezgilerdir. İşte karda yürüyüp iz bırakmamak, Müldür için fark edilebilir bir şair özelliğidir.

Yine Lâle Müldür şiirinin melankoli, oyun gibi postmodern izleklerdeki şahsî tecrübeye dayalı belli belirsiz estetik vurguları dışında, açık anlaşılabilir, tutarlı, sağlam bir takım düşünsel eleştirilerle de karşılaşmaktayız. Bu eleştirilerden biri de şairin postmodern zırlığıyla hücum ettiği modernizmdir. Müldür, bir yanıla bütün kadim kültür coğrafyasının yitik değerlerinin izini sürer. Modernite ise bu coğrafyaların yitirdikleri geleneksel köklerin yerini istila etmiş türedi şeylerdir. İnsani ilerleme, bir yanıla profanlaşan, değer tanımaz tavrıyla, insan için en iyi olan nedir sorusuna modernite olarak cevap vermek zorunda değildir. Dolayısıyla modernizm, insanın yeniden ürettiği değerler ve objeler olarak algılsa bile hep şu korkuyu kendisinde barındırır: niteliği kaybetme ve çağdaş olmaktan ibaret ve hareket barbarlaşmak... Yahut çok fazla yol alan insanlığın geri dönüşte geleneği dondurduğu yerde bulamamasıdır.

*Kahramanlarınız hayaletti işte!
Bunu anlamak için görüntüyü alıp sesi kısmak yeterli.
Ama ne kukla oyunu o zaman değil mi amca?
Amca ben mavi üzerine beyaz kır çiçekli uzun bir elbise giyip,
Geniş kenarlı hasır Şapkamı Size doğru fırlatmak
istiyorum! (Müldür, Anemon Toplu Şiirler 175).*

Bu bakımdan Lâle Müldür’de dışarıdan gelen rahatsız edici etkilere karşı yer yer güçlü bir direnç vardır. Her ne kadar dilsizleşme ve sorunu kendi içinde çözümlene eğiliminin ağır bastığı durumlar olsa bile; şair, soruna dil yolu ile olaylara bir suçlu bulmadan sembolik şiir dilinin imkânlarında yaklaşmıştır. Aynı zamanda bunun bir dünya görüşü olduğunu söylemek yanlış olmaz. Çünkü Müldür, hep fazlasıyla suçlamak olarak şartlanmış ideolojik söylemlerin ötesinde kendine mahsus sanat ölçütlerinin gücünden faydalanıp, şiir anlayışını, ilişki içinde olduğu çağın değer yargılarından keskin çizgilerle soyutlamayarak, dilsel retorik bağlamlar üzerine kurmuştur. Çözüm için var olan dünyanın uyumsuz yerleşimlerini hep-ten yıkan bir anlayışı değil; bir şeyler teklif edip, özgün cevaplar gelene kadar sessizce bekleyen bir tavrı tercih etmiştir. İşte yıkıcılık ise o son cevabın gelmesinden sonra başlar.

*İnsan ne zavallıdır!
Duymaz orman ve ışık melodilerini
Kibir örter gözlerini
Mırıldanır sonsuzluk vehmini
Şatolar, evler kurar sonsuza dek
kalacakmış gibi (Müldür, Anemon Toplu Şiirler 461).*

Şaire ilham edileninin anlatılması olan poetik söylem, yazgısal, ahlâkî ve erdemli olma adına ölüm, fanilik ve sonsuzluk arasındaki gidiş gelişlerle şiirin sembol ormanında sıra dışı bir yolculuğa çıkmasının öyküsüdür. Kutsal ve erdemli öğretilerin şiir dilinde de kendine bir yer bulabileceğine ilişkin böyle bir kestirim bağlamında, Müldür şiirinin metafizikle olan ilişkisi de ruh, melek, şeytan, İsa ve

Meryem gibi imgeler açısından dikkate değer bir algılama/alımlama biçimini gözler önüne sermektedir. Burada diğer önemli nokta ise zihinsel kutuplaşma ve bölünme olmadan, imgelerin birbirlerini inkâr etmeden ortak bir retorik yapı oluşturmasıdır.

Sonuç

Yaşadığı devrin ruhunu yansıtan okuma teorilerinden büyük oranda bağımsız tavır sergileyen Müldür, hem sanatın insan tarihindeki ortak mirasına yeni bir şeyler koyabilmenin ayrıcalığını, hem de yüzyılların biriktirdiği fenomenolojik algı yerleşiklerini probleme dönüştürmeyi ve estetik olarak sabit temellerinden sarsmayı başarmıştır. Postmodern referans kaynaklarından hareket ederek klasik ve romantik her türlü yazınsallığı kullanılabilir hâle getirip, şiirsel metin içinde kurgulayıp, profesyonel etkileşim gücüyle şiir diline hâkim kılmak; işte söz konusu parametreler çerçevesinde Müldür şiirinin de postmodern kaynaklarını göz önüne sermektedir.

KAYNAKLAR

- Brown, Richard Harvey. “Retorik Akıl olarak Akıl, Epistemoloji, Söylem ve Pratik.” *Retorik, Hermeneutik ve İnsan Bilimleri*. Çeviren Ahmet Cevizci, Paradigma Yayınları, 2002.
- Connor, Steven. *Postmodernist Kültür*. Çeviren Doğan Şahiner, Yapı Kredi Yayınları, 2005.
- Hollinger, Robert. *Postmodernizm ve Sosyal Bilimler Tematik Bir Yaklaşım*. Paradigma Yayınları, 2005.
- Müldür, Lale. *Anemon Toplu Şiirler (1988-1998)*. Yapı Kredi Yayınları, 2005.
- Müldür, Lale. *Ultra-Zone’da Ultrason*. Yapı Kredi Yayınları, 2006.
- Nelson, John S. “Araştırma Retoriğinin Politik Temelleri.” *Retorik, Hermeneutik ve İnsan Bilimleri*. Derleyen Hüsamettin Arslan, Paradigma Yayınları, 2002.
- Picasso, Pablo. *Guernica*. 1937, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid.
- Polat, Adem. “Bir Yargıdan Kaçma Eylemi: Baudelaire’de Hınç Kültürünün Üretimi.” *Doğu Batı*, y. 19, no. 77, 2016, ss. 149-165.
- Soykan, Ömer Naci. *Wittgenstein / Yaşamı Felsefesi Yapıtları*. MVT Yayıncılık, 2006.
- Wilde, Alan. *Horizons of Assent: Modernism, Postmodernism, and the Ironic Imagination*. The Johns Hopkins University Press, 1981.

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ: Birinci Yazar %100.

ETİK KOMİTE ONAYI: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

FİNANSAL DESTEK: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.